

سنجش میزان تاثیر نشریات زرد

در کاهش احساس امنیت و سلامت روانی زنان تهرانی

نویسنده: دکتر محمد حسین الیاسی^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۸۵/۱۰/۵

تاریخ تأیید مقاله: ۸۵/۱۲/۱۵

صفحات: ۵۳ - ۷۱

چکیده

در این پژوهش به منظور سنجش میزان تأثیر نشریات زرد در کاهش احساس امنیت و سلامت روانی زنان تهرانی، از بین دختران دانشجو و دبیرستانی، زنان خانه‌دار و زنان کارمند، گروهی به حجم ۱۳۲۰ نفر مورد پرس‌وجو قرار گرفتند. نتیجه پرس‌وجو نشان داد که ۱۳۰ نفر (تقریباً ۱۰ درصد) آن زنان به صورت مستمر یک یا چند نشریه از نشریات زرد را مطالعه می‌کنند. از همین روی آن ۱۳۰ نفر به عنوان گروه آزمایشی انتخاب شدند. همچنین، از بین بقیه زنان و دختران (زنان و دخترانی که نشریات زرد را نمی‌خوانند)، ۱۳۰ نفر، به عنوان گروه مورد مقایسه، انتخاب گردیدند. سپس احساس امنیت و میزان سلامت روانی آزمودنی‌ها دوگروه به ترتیب با استفاده از یک مقیاس محقق ساخته دارای پایایی ۰/۸۹ و مقیاس استاندارد ۹۰ - scl مورد سنجش قرار گرفت. داده‌های حاصل با استفاده از آزمون آماری تی - تست^۲ و به کمک نرم افزار کامپیوتری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که مطالعه نشریات زرد از یک سو میزان احساس امنیت زنان را تقلیل می‌دهد و از سوی دیگر سطح سلامت روانی را در برخی مؤلفه‌های مورد اندازه‌گیری کاهش می‌دهد.

* * * * *

کلید واژگان

احساس امنیت، سلامت روانی، پارانویا، اضطراب، افسردگی، نشریات زرد

^۱ - عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع)

^۲ T - test

در دهه ۱۸۹۰، در دنیای غرب نشریات جدیدی در دهه‌های روزنامه‌فروشی نمایان شدند، و در جذب مخاطب از رسانه‌های رسمی و حرفه‌ای پیشی گرفتند، که پس از مدتی آنها را «نشریات عامه‌پسند^۱»، «نشریات زرد^۲» یا «روزنامه‌نگاری زرد^۳» نام نهادند. نخستین نشریه از این نوع در سال ۱۸۸۳ متولد شد. آن نشریه «نیویورک سان^۴» نام داشت و تیرهای درشت و محتوای جنجالی و بسیار ساده، آن را از سایر نشریات متمایز می‌ساخت. دومین نشریه از این نوع در سال ۱۸۹۶ توسط ژوزف پولیتزر منتشر شد. او نشریه خود را «نیویورک ورد^۵» نامید و برای جذب مخاطب از دو عنصر «خشونت» و «سکس» بهره‌های فراوان برد. پولیتزر در نشریه خود شخصیت کارتونی جدیدی با نام «بچه زرد^۶» خلق کرد که گزارش مستمر ماجراهای آن موجب شد تا مخاطبان از نشریه او و نشریات مشابه، با نام «نشریات زرد» یاد کنند (شکرخواه ۱۳۸۲).

گرچه در ایران نیز نشریات زرد برای اولین بار در انقلاب مشروطه انتشار یافتند، لیکن در دهه ۶۰ هجری شمسی به بعد موج جدیدی از نشریات زرد پدیدار شد که پیش از آن کمتر سابقه داشت (قندی، ۱۳۸۵). بنا به گزارش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، بالغ بر ۳۰ نشریه سراسری در ایران به صورت ماهنامه، دو هفته‌نامه و هفته‌نامه منتشر می‌شوند که آن‌ها را می‌توان در زمره نشریات زرد جای داد. محققانی همچون شکرخواه (۱۳۸۲)، قندی (۱۳۸۴) و کریمی (۱۳۸۵) در بررسی‌ها و مصاحبه‌های خود مهمترین ویژگی‌های نشریات زرد ایران را شناسایی و معرفی کرده‌اند. برخی از آن ویژگی‌ها به شرح زیرند:

۱. تیرهای درشت و جنجالی،

¹ *pupular press*

² *yellow press*

³ *yellow journalism*

⁴ *New york sun*

⁵ *New york world*

⁶ *yellow Kid*

۲. درشت‌نمایی حوادث کم اهمیت،
۳. تأکید بر شگفتی و کشش،
۴. ادبیات کم‌مایه،
۵. تأکید بر چگونگی و نادیده انگاشتن چرایی‌ها،
۶. تأکید بر ماجراها و حوادث هیجانی و بی‌توجهی به اطلاعات،
۷. سلب فکر و اندیشه از مخاطب،
۸. مبتذل نویسی.

راقم این سطور نیز با تحلیل محتوای ۲۰ نشریه از نشریات زرد سراسری دریافت که محتوای اغلب آنها تقریباً یکسان است. روی جلد اغلب آن نشریات را عکس دختر بچه‌ای جذاب با چشمان آبی، سبز یا عسلی، صورت آرایش کرده و موهای پریشان به خود اختصاص داده است. چند صفحه از صفحات هر یک از آن نشریات به یک گزارش عمدتاً تخیلی پیرامون ماجراهای زناشویی، قتل و تجاوز و جز آن، اختصاص یافته است. همه‌ی آن نشریات یک یا چند صفحه خود را به فال‌بینی و چند صفحه را به یک تست غیراستاندارد و اغلب غیرعلمی اختصاص داده‌اند. مصاحبه با هنر پیشه‌ها و ورزشکاران داخلی و خارجی، پرداختن به حواشی زندگی آنان، نیز وجه مشترک همه نشریات زرد است.

روزنامه کیهان (۸ مهر ۱۳۸۵) هم طی گزارشی، که پیرامون نشریات زرد کشور منتشر ساخته است، نشان داده است که بین ۲۵ تا ۶۶ درصد از کل محتوای این نشریات به موضوع «قتل» اختصاص می‌یابد. این یافته با یافته‌های حیدری (۱۳۸۴) همخوانی دارد. او نیز در یک مطالعه علمی نشان داده است که بیش از دو سوم حجم مطالب نشریات زرد کشور به ذکر «حوادث و رخ داده‌های منفی» (نظیر قتل، تجاوز، آدم‌ربایی، سوءاستفاده، اختلاس و جز آن) اختصاص می‌یابد. به تعبیر حیدری (۱۳۸۴) «تأمل در محتوای نشریات زرد، خواننده را با این سؤال اساسی روبه رو می‌سازد که آیا اینگونه نشریات رسالتی جز ایجاد احساس ناامنی، تردید، ترس و بی‌اعتمادی در

مخاطبان ندارند؟» (ص ۱۴۱) شکرخواه (۱۳۸۲) پیش‌تر پاسخی روشن برای این سؤال به دست آورده است. به باور او، نشریات زرد برای افزایش تیراژ خود به هر شیوه‌ای متوسل می‌شوند. به ویژه، اینگونه نشریات با تأکید بر هیجان‌انگیزی و برانگیختن دو احساس شگفتی و کشش در مخاطب، در بین مردم کوچه و بازار مخاطبان زیادی را برای خود دست و پا می‌کنند. به باور این کارشناس، از اینگونه نشریات نباید انتظار داشت که بر قدرت تفکر، مهارت تصمیم‌گیری، و سطح دانش مخاطب تأثیر مثبتی بر جای نهند. به زعم او، حتی اگر یک نفر ده سال هم به مطالعه مستمر این‌گونه نشریات بپردازد، به چیزی جز اطلاعات کوتاه مدت، میرا و فاقد ارزش دست نخواهد یافت.

مطالعات و بررسی‌های مختلفی پیرامون مخاطبان و تیراژ نشریات زرد و اثرات و پیامدهای مطالعه آنها صورت گرفته است. در سطور زیر برخی از آن مطالعات و بررسی‌ها مرور می‌شوند.

روزنامه ایران (۶ خرداد ۱۳۸۴) گزارش داده است که حدود ۸۰ درصد مخاطبان این نشریات را زنان تشکیل می‌دهند. ۶۰ درصد این گروه نیز خانه‌دار هستند. این روزنامه همچنین تیراژ ماهیانه این نشریات را بیش از یک میلیون و تعداد خواننده‌های آنها را ۴ میلیون نفر گزارش نموده است.

استون و همکارانش (۲۰۰۴) در تحقیقی تحت عنوان «رابطه مطالعه نشریات زرد و احساس ناامنی روانی» نشان داده‌اند که بین این دو مؤلفه همبستگی مثبت معناداری (۳=۰۰۳۹) وجود دارد. آنها برای تبیین یافته خود از نظریه «الگوگیری»^۱ بهره گرفته‌اند. بر این اساس، «افراد در حین مطالعه حوادث و ماجراهای مندرج در نشریات زرد، خود را جای قربانیان و شخصیت‌های آن حوادث می‌گذارند و از آن می‌ترسند که آنان نیز روزی گرفتار چنان حوادث و رخدادهایی شوند» (ص ۸).

^۱ Modeling

هیل (۲۰۰۵) نیز یافته‌های استون و همکارانش را مورد تأیید قرار داده و تأکید ورزیده است زمانی که مطالعه رخدادهای منفی (نظیر قتل و تجاوز) استمرار یابد در خواننده این سوگیری ذهنی^۱ شکل می‌گیرد که جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، دنیای ناامن و پرمخاطره‌ای است و هر آن ممکن است آدمی قربانی تجاوز یا یورش و آزار قرار گیرد (ص ۳۷).

تأثیر مطالعه حوادث هیجانی و گزارشات منتشره پیرامون رخدادهای منفی، به ویژه در نشریات زرد، تحقیقات مختلفی را معطوف خود ساخته است. به عنوان مثال، سورسن و همکارانش (۲۰۰۳) برای سنجش تأثیر مطالعه حوادث منفی در کاهش سطح سلامت روانی زنان، مبادرت به انجام یک پژوهش آزمایشی نمودند. برای این منظور، آنها ابتدا سطح سلامت روانی گروهی از زنان را اندازه‌گیری کردند. آنگاه از آنها خواستند تا به مدت ۵ هفته مبادرت به مطالعه چند نشریه حادی مطالب مربوط به رخدادهای منفی و حوادث ضربه‌آمیز (تروماتیک) بنمایند. پس از اتمام ۵ هفته، بار دیگر سطح سلامت روانی آنها را اندازه‌گیری شد. نتایج تحقیق آشکار ساخت که مطالعه حوادث تروماتیک به صورت معناداری موجب کاهش سطح سلامت روانی زنان مورد مطالعه شده و اضطراب، فوبی و میزان افکار پارانوئید آنان را افزایش داده بود. این محققان در تبیین یافته‌های خود بر «نقش واسطه‌های ذهنی در بروز اختلالات روانی» اشاره نموده‌اند. به باور آنها، سلامت و بیماری روانی بیش از هر چیز متأثر از «افکار اتوماتیک منفی» است. بنابراین، هر عاملی که بتواند این افکار را برانگیزد بر سطح سلامت یا اختلال روانی تأثیر می‌گذارد. از نظر سورسن و همکارانش، مطالعه مستمر رخدادهای منفی افکار منفی ذهنی را فعال می‌سازد و موجب «گیر افتادن» فرد در «دام خطاهای شناختی» و تفاسیر معیوب ذهنی می‌شود. چنین خطاها و تفاسیری زمینه کاهش سطح سلامت روانی را تقلیل می‌دهد.

^۱ Mental bias

فرضیات تحقیق

براساس مطالب مندرج در پیشینه پژوهشی موضوع، می‌توان فرضیاتی به شرح زیر فرمول‌بندی نمود:

- ۱- مطالعه نشریات زرد احساس امنیت زنان را کاهش می‌دهد.
- ۲- مطالعه نشریات زرد موجب کاهش سطح سلامت روانی زنان می‌شود.

روش شناسی

این تحقیق یک پژوهش علی-مقایسه‌ای است که در آن تأثیر متغیر مستقل (محتوای نشریات زرد)، که پیش از انجام تحقیق تأثیر خود را بر جای نهاده است، بر متغیرهای وابسته (احساس ناامنی و مشکلات روان‌شناختی) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق شامل دختران و زنان ۱۵ تا ۵۰ ساله‌ی تهران است. این جامعه کلی از دو جامعه خاص تشکیل شده است ۱- زنان و دخترانی که به صورت مستمر یک یا چند نشریه از نشریات زرد را مطالعه می‌کنند ۲- زنان و دخترانی که نشریات زرد را مطالعه نمی‌نمایند.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

حجم نمونه هریک از دو گروه ۱۳۰ نفر (جمعاً ۲۶۰ نفر) برآورد گردید. برای این منظور ابتدا از بین دختران دانش‌آموز (در دو دبیرستان دخترانه)، دانشجو (شاغل به تحصیل در دو دانشکده)، زنان کارمند (در چند اداره) و زنان خانه‌دار، گروهی به حجم ۱۳۳۲ نفر انتخاب شدند. سپس از آنان پرسیده شد که آیا به صورت مستمر یک یا چند نشریه از نشریات زرد را مطالعه می‌کنید؟ (در ذیل سؤال، اسامی ۲۵ نشریه زردی که به صورت ماهیانه در تهران منتشر می‌شوند گنجانده شد). پاسخ‌های ۱۳۳۲ زن مورد بررسی نشان داد که ۱۳۰ نفر (یعنی حدود ۱۰ درصد) آنها به صورت

مستمر، یک یا چند نشریه زرد را مطالعه می‌کنند. به همین سبب، آن ۱۳۰ نفر به عنوان گروه مورد مطالعه (گروه آزمایشی) انتخاب شد. همچنین، از بین زنانی که هیچ یک از نشریات زرد را مطالعه نمی‌کردند، گروهی به حجم ۱۳۰ نفر انتخاب گردیدند. برای نمونه‌گیری نیز از روش «نمونه‌گیری خوشه‌ای» استفاده شد.

ویژگی‌های آزمودنی‌ها

در سطور زیر برخی از ویژگی‌های آزمودنی‌های دو گروه گزارش می‌شود:

۱- شغل آزمودنی‌ها

فراوانی و درصد آزمودنی‌های دو گروه به تفکیک شغل در جدول زیر درج

شده است:

جدول شماره ۱: فراوانی و درصد آزمودنی‌های دو گروه به تفکیک شغل

جمع		گروه				شغل
		گروه مورد مقایسه		گروه آزمایش		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲۳	۵۹	۲۴	۳۱	۲۲	۲۸	دانش‌آموز دبیرستانی
۲۲	۵۷	۲۳	۳۰	۲۱	۲۷	دانشجو
۱۵	۴۰	۱۴	۱۸	۱۷	۲۲	کارمند (اداری، آموزشی و ...)
۴۰	۱۰۴	۳۹	۵۱	۴۰	۵۳	خانه‌دار
۱۰۰	۲۶۰	۱۰۰	۱۳۰	۱۰۰	۱۳۰	جمع

همان‌گونه که داده‌های جدول ۱ نشان می‌دهد بیش از نیمی از زنان گروه اول (گروه آزمایش) را زنان خانه‌دار تشکیل می‌دهد.

۲- وضعیت تأهل

فراوانی و درصد آزمودنی‌های دو گروه به تفکیک وضعیت آنان، در جدول زیر درج گردیده است:

جدول شماره ۲: وضعیت تأهل آزمودنی‌های دو گروه

جمع کل		گروه				وضعیت تأهل
		مقایسه		آزمایش		
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۴۰	۱۰۵	۳۷	۴۸	۴۴	۵۷	مجرد
۵۵	۱۴۳	۵۸	۷۵	۵۲	۶۸	متأهل
۵	۱۲	۵	۷	۴	۵	مطلقه، فوت شوهر و ...
۱۰۰	۲۶۰	۱۰۰	۱۳۰	۱۰۰	۱۳۰	جمع

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد در هر دو گروه تعداد متأهل‌ها بیش از مجردها و مطلقه‌ها بوده است.

همچنین، آزمودنی‌ها در دامنه سنی ۱۵ تا ۵۰ سال، با میانگین سنی ۲۹/۸ سال قرار داشتند.

ابزارهای اندازه‌گیری

در این تحقیق برای اندازه‌گیری متغیرهای وابسته، و ویژگی‌های فردی، از دو مقیاس استفاده شد. آن دو مقیاس عبارتند از: ۱- مقیاس سنجش میزان احساس ناامنی زنان ۲- مقیاس سنجش اختلالات روان‌شناختی زنان.

در ادامه هر یک از این دو مقیاس به اختصار معرفی می‌شوند:

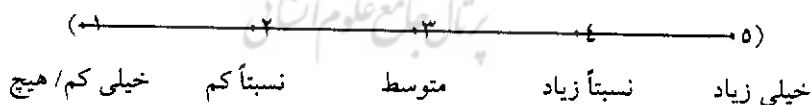
۱- مقیاس سنجش احساس ناامنی

این مقیاس بر اساس مبنای نظری احساس امنیت توسط محقق در ۱۶ ماده تهیه شد. شاخص‌های این مقیاس و مواد مربوط به هر یک در جدول زیر درج شده است:

جدول شماره ۳: شاخص‌ها و مواد مقیاس احساس ناامنی

ردیف	شاخص	مورد
۱	ترس از مورد حمله واقع شدن	۱-۲
۲	ترس از ربوده شدن خود یا بستگان	۳-۴
۳	ترس از دستبرد به اموال	۵-۶
۴	ترس از اراذل و اوباش	۷-۸
۵	ترس از وقوع بلایای طبیعی	۹-۱۰
۶	ترس از اتفاقات ناگوار ساخته دست بشر	۱۱-۱۲
۷	بی‌اعتمادی به دیگران	۱۲-۱۴
۸	بی‌اعتمادی به نیروهای انتظامی - امنیتی	۱۵-۱۶

مقیاس احساس ناامنی براساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت تهیه شد (رجوع کنید به طیف). حداکثر و حداقل نمره‌ای که هر آزمودنی در کل مواد این مقیاس می‌تواند کسب کند به ترتیب ۸۰ و ۱۶ است. نمره ۲۵ خط برش (حد میانی احساس ناامنی) است.

میزان پایایی^۱ مقیاس احساس ناامنی با استفاده از آزمون الفبای کرونباخ محاسبه شد. نتایج حاصل نشان داد که مقیاس از پایایی نسبتاً بالایی ($\alpha=0/89$) برخوردار است.

^۱ reliability

۲- مقیاس سنجش مشکلات روان‌شناختی

برای سنجش سطح سلامت روانی (مشکلات و اختلالات روان‌شناختی) زنان مورد مطالعه، از مقیاس SCL-90 R استفاده شد. این مقیاس حاوی ۹۰ سؤال است که براساس طیف ۵ درجه‌ای (۵ تا ۴) تدارک دیده شده است. مقیاس SCL-90 R از پایایی بالایی (بالا تر از ۰/۹۰) برخوردار است و ۹ بعد از ابعاد سلامت روان‌شناختی آزمودنی‌ها را اندازه‌گیری می‌کند. آن ابعاد و تعداد مواد و سطوح سلامت و عدم سلامت در هر یک از آن ابعاد، در جدول زیر درج شده است:

جدول شماره ۴: ابعاد مقیاس سنجش مشکلات روان‌شناختی

تراز سطح سلامت - بیماری				تعداد مواد	ابعاد
نیازمند بستری شدن	نیازمند درمان	مرزی	سالم		
۳۱-۴۸	۱۲-۳۰	۴-۱۱	۰-۳	۱۲	شکایت جسمانی
۲۷-۴۰	۱۲-۲۶	۸-۱۱	۰-۷	۱۰	وسواس
۲۷-۳۶	۱۶-۲۶	۷-۱۵	۰-۶	۹	اختلال در روابط بین فردی
۳۵-۵۲	۱۶-۳۴	۷-۱۵	۰-۶	۱۳	افسردگی
۲۶-۴۰	۱۱-۲۵	۵-۱۰	۰-۴	۱۰	اضطراب
۱۷-۲۴	۸-۱۶	۳-۷	۰-۲	۶	پرخاشجویی
۲۱-۲۸	۱۳-۲۰	۵-۱۲	۰-۴	۷	ترس مرضی (فوبی)
۲۰-۲۴	۱۴-۱۹	۸-۱۳	۰-۷	۶	افکار پارانوئید (سوظن)
۲۴-۴۰	۷-۲۳	۴-۶	۰-۳	۱۰	روان‌پریشی
۱۸-۲۸	۷-۱۷	۳-۶	۰-۲	۷	سوالات اضافی

یافته‌ها

در سطوری که در پی می‌آید یافته‌های تحقیق به تفکیک دو مؤلفه ۱- احساس ناامنی و ۲- عدم سلامت روانی گزارش می‌شوند.

۱- احساس ناامنی

همان‌گونه که پیش‌تر گفته شد احساس ناامنی شهروندان در ۸ مؤلفه، و با ۱۶ گویه، مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. میانگین و انحراف معیار نمرات دو گروه در هر یک از ۸ مؤلفه (شاخص) احساس ناامنی محاسبه و در جدول زیر درج گردید:

جدول شماره ۵: میانگین و انحراف معیار نمرات دو گروه در مؤلفه‌های احساس ناامنی

گروه مقایسه		گروه آزمایشی		مؤلفه ناامنی
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۵۲	۲/۱۵	۰/۳۱	۴/۰۵	ترس از مورد حمله واقع شدن
۰/۳۸	۱/۰۳	۰/۳۸	۲/۸۲	ترس از ربهوده شدن
۰/۴۹	۳/۸۲	۰/۴۱	۴/۹۲	ترس از دستبرد
۰/۵۱	۳/۵۰	۰/۴۰	۴/۴۰	ترس از آرازل و اوباش
۰/۳۲	۳/۰۳	۰/۵۱	۴/۱۰	ترس از بلایای طبیعی
۰/۳۴	۲/۸۹	۰/۴۱	۴/۶۰	ترس از اتفاقات ناگوار
۰/۴۱	۲/۵۰	۰/۳۱	۴/۹۴	عدم اعتماد به دیگران
۰/۴۰	۲/۱۵	۰/۳۰	۳/۸۰	عدم اعتماد به مأموران انتظامی

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد میانگین نمرات گروه آزمایشی (گروهی که به صورت مستمر مبادرت به مطالعه نشریات زرد می‌نمایند) در ۶ مؤلفه از ۸ مؤلفه مورد بررسی، بالاتر از حد «نسبتاً زیاد»، و حتی در برخی موارد نزدیک خیلی زیاد، است. در حالی‌که، نمرات گروه دوم در هیچ یک از مؤلفه‌ها به حد زیاد نرسیده است.

اما، برای آزمون فرضیه اول تحقیق که ادعا می‌کرد «مطالعه نشریات زرد احساس امنیت زنان را کاهش می‌دهد» از آزمون آماری تی استفاده شد. برای این منظور، ابتدا میانگین و انحراف معیار نمرات آزمودنی‌های دو گروه در کل مواد مربوط به احساس امنیت محاسبه شد. سپس میانگین‌های دو گروه با استفاده از آزمون تی مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج حاصل در جدول زیر درج شده است.

جدول شماره ۶: نتایج حاصل از اجرای آزمون تی برای مقایسه احساس ناامنی دو گروه

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجات آزادی	میزان تی	سطح معنی‌دار
آزمایش	۱۳۰	۴/۲۰	۰/۳۹	۲۵۸	۳۱/۴	۰/۰۱
مقایسه	۱۳۰	۲/۶۳	۰/۴۱			

همان‌گونه که داده‌های جدول داده نشان می‌دهد t محاسبه شده ($t = 31/4$) در سطح $P < 0/01$ بزرگتر از t استاندارد ($t = 2/35$) است. این بدان معناست که میزان احساس ناامنی زنانی که به صورت مستمر مبادرت به مطالعه نشریات زرد می‌نمایند به صورت معناداری بیش از زنان و دخترانی است که آن نشریات را نمی‌خوانند. بر اساس این یافته فرضیه اول تحقیق با احتساب خطای ۱٪ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

رابطه میزان مطالعه نشریات زرد با میزان احساس ناامنی زنان

گرچه، همان‌گونه که در سطور بالا نشان داده شد، یافته‌های تحقیق آشکار ساخت که میزان احساس ناامنی در زنانی که نشریات زرد مطالعه می‌کنند بیش از زنانی است که آن نشریات را نمی‌خوانند، اما همچنان این سوال پیش روی محقق قرار داشت که آیا با افزایش میزان مطالعه نشریات زرد (اعم از تعداد نشریاتی که مطالعه می‌شود و میزان زمانی که به مطالعه آن نشریات اختصاص می‌یابد) بر میزان احساس ناامنی زنان نیز افزوده می‌شود؟ برای یافتن پاسخ این سوال از آزمون آماری

همبستگی اسپیرمن استفاده شد. برای این منظور رابطه میزان مطالعه نشریات زیاد و نمرات آزمودنی‌های گروه آزمایش در مقیاس احساس ناامنی، مورد محاسبه قرار گرفت. نتایج حاصل در جدول زیر درج شده است:

جدول شماره ۷: نتایج حاصل از اجرای آزمون تی برای مقایسه احساس ناامنی دو گروه

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معنی‌دار
۱۲۸	۰/۶۳	۰/۰۱

داده‌های جدول بالا بیانگر آن است که بین دو مؤلفه «میزان مطالعه نشریات زرد» و «میزان احساس ناامنی زنان» همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته بیانگر آن است که با افزایش میزان بهره‌گیری از نشریات زرد بر میزان احساس ناامنی زنان افزوده می‌شود.

۲ - عدم سلامت روانی

برای بررسی میزان تأثیر نشریات زرد در کاهش سطح سلامت روانی مطالعه‌کنندگان آن نشریات، ابتدا میانگین نمرات آزمودنی‌های دو گروه در هر یک از مؤلفه‌های مربوط به عدم سلامت روانی، محاسبه و در جدول شماره ۸ درج گردید:

جدول شماره ۸: میانگین نمرات آزمودنی‌های دو گروه در مؤلفه‌های SCL-90 R

مؤلفه	گروه زنانی که نشریات زرد نمی‌خوانند	گروه زنانی که نشریات زرد می‌خوانند
شکایات جسمی	۷	۸
وسواس	۱۱	۹
اختلال در روابط	۱۳	۱۸
افسردگی	۱۳	۱۰
اضطراب	۹	۱۹
پرخاشجویی	۱۰	۱۴

۱۱	۱۸	ترس مرضی
۷	۱۹	افکار پارانوئید
۳	۴	روان پریشی
۶	۵	سئوالات اضافی

همان‌گونه که داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد تقریباً در همه مؤلفه‌ها، زنان گروه اول (گروه آزمایشی) نمرات بیشتری کسب کرده‌اند. در ۵ مؤلفه زیر نیز نمرات آنان در سطح مرضی (نیازمند درمان) قرار گرفته است:

۱- اختلال در روابط

۲- اضطراب

۳- پرخاشجویی

۴- ترس مرضی

۵- افکار پارانوئید (سؤزن شدید به دیگران)

همچنین، برای آزمون فرضیه دوم از آزمون آماری t استفاده شد. برای این منظور میانگین و انحراف معیار نمرات هر یک از دو گروه در کل ۹۰ ماده مقیاس SCL-90 R محاسبه شد. آنگاه میانگین‌ها با استفاده از آزمون t مورد مقایسه قرار گرفتند. نتایج حاصل در جدول زیر درج شده است.

جدول شماره ۹: نتایج حاصل از اجرای آزمون t برای مقایسه عدم سلامت روانی دو گروه

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	درجات آزادی	میزان	سطح معنی‌دار
زنانی که نشریات زرد می‌خوانند	۱۳۰	۱/۳۸	۰/۱۵	۲۵۸	۲۰	۰/۰۱
زنانی که نشریات زرد نمی‌خوانند	۱۳۰	۰/۹۸	۰/۱۶			

همان‌گونه که جدول بالا نشان می‌دهد میانگین نمرات گروه اول در شاخص کلی علائم مرضی^۱ برابر ۱/۳۸ است در حالی که میانگین گروه دوم ۰/۹۸ است بین این دو میانگین در سطح $P < 0/01$ تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، میزان علائم مرضی (سطح عدم سلامت روانی) گروهی که نشریات زرد می‌خوانند به صورت معناداری بیش از گروهی است که آن نشریات را نمی‌خوانند. بنابراین، از این یافته می‌توان استنباط کرد که مطالعه نشریات زرد سطح سلامت روانی را تقلیل می‌دهد.

رابطه میزان مطالعه نشریات زرد و کاهش سطح سلامت روانی

برای بررسی رابطه میزان مطالعه نشریات و میزان کاهش سطح سلامت روانی گروه اول (به ویژه در مؤلفه‌های پارانویا، پرخاشجویی، اضطرات و فویبیا) از آزمون آماری همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج حاصل در جدول زیر درج گردیده است.

جدول ۱۰: ضریب همبستگی بین میزان مطالعه نشریات در مورد کاهش سطح سلامت روانی

تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری
۱۲۵	۰/۴۶	۰/۰۱

ضریب همبستگی مندرج در جدول بالا ($r = 0/46$) نشان می‌دهد که بین میزان مطالعه نشریات زرد و کاهش سطح سلامت روانی (به ویژه در ۴ مؤلفه بالا) رابطه معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، نتایج حاصل از محاسبه همبستگی بین دو مؤلفه نشان داد که با افزایش میزان مطالعه نشریات زرد از سطح سلامت روانی به صورت معناداری کاسته می‌شود.

^۱ GSI

بحث در نتایج

یافته‌های این تحقیق آشکار ساخت که مطالعه مستمر نشریات زرد به ترتیب:

- ۱- میزان اعتماد زنان به دیگران را به شدت تقلیل می‌دهد،
- ۲- این ترس را در زنان تهرانی پدید می‌آورد که ممکن است اموال آنان مورد دستبرد سارقین قرار گیرد،
- ۳- بر وحشت زنان از اراذل و اوباش می‌افزاید،
- ۴- ترس از وقوع حوادث و اتفاقات ناگوار را افزایش می‌دهد،
- ۵- ترس و وحشت از مورد حمله واقع شدن و مورد تجاوز قرار گرفتن را افزایش می‌دهد.

با تأمل در محتوای اغلب نشریات زرد می‌توان دلایل شکل‌گیری هر یک از این ترس‌ها، و افزایش احساس ناامنی روانی زنانی که به صورت مستمر آن نشریات را می‌خوانند، دریافت. همان‌گونه که پیش‌تر گفته شد، بخش عمده محتوای نشریات زرد را گزارشات منفی رخداد‌های ناگوار، خیانت‌ها و تجاوزات جنسی و فریب‌های متعدد به خود اختصاص می‌دهد. به عنوان مثال، تقریباً تمامی نشریات زرد در همه شماره‌های خود به شرح ماجراهای عاشقانه، دوستی‌های خانوادگی، رفاقت‌های دانشجویی و روابطی می‌پردازند که سرانجام آن به فریب زنان و دختران، تعدی به آنان و دستبرد به اموال خود و بستگانش منجر می‌شود.

آشکار است که در خواننده دائمی این گونه نشریات، این باور شکل می‌گیرد که دنیای اطراف او را افرادی تشکیل می‌دهند که جز فریب دادن دیگران و تعدی و تجاوز به آنان، به چیز دیگری نمی‌اندیشند. به تعبیر دیگر، مطالعه مستمر نشریات زرد موجب شکل‌گیری نگرش منفی به دنیای اطراف و دیگران و شکل‌گیری احساس ناامیدی، بدبینی و نگرانی مستمر به حال و آینده می‌شود.

ناگفته پیداست که «نگرش منفی» و «احساس ناامیدی و بدبینی» موجب پدیدآیی و تشدید مستمر «احساس ناامیدی روانی» می‌شود و زمینه را برای گسلس

از دیگران و قطع روابط مطلوب با آنان فراهم می‌سازد. به ویژه، احساس ناامنی و بدبینی در زنان متأهلی که خواننده مستمر نشریات زرد هستند بیش از سایر زنان است. چون آنان با مطالعه ماجراهای زناشویی دچار این باور توهم‌آلود می‌شوند که «قربانی خیانت همسرانشان شده‌اند». این باور به نوبه خود زمینه را برای کشمکش‌های مستمر و لاینحل زناشویی فراهم می‌سازد و شگفت آنکه چنین زنانی در زمره مشتریان پروپا قرص نشریات زرد قرار می‌گیرند؛ گویی همواره در پی آن هستند که با مطالعه نشریات زرد به شواهد متقنی در تأیید باورهای توهم‌آلود خود دست یابند! تأمل در یافته‌های مربوط به رابطه نشریات زرد و عدم سلامت روانی، درستی این ادعا را آشکار می‌سازد، چون یافته‌های آن بخش آشکار ساخت که میزان احساس پارانوئیا (سؤظن و عدم اطمینان به اطرافیان نزدیک) در زنانی که مشتری دائمی نشریات زرد هستند بیش از سایر زنان است.

همچنین، یافته‌های بخش دوم این پژوهش آشکار ساخت که مطالعه نشریات

زرد:

- ۱- احساس اضطراب زنان را افزایش می‌دهد،
- ۲- بر ترس مرضی (فوبی) زنان می‌افزاید،
- ۳- شدت بدبینی و سؤظن زنان را مضاعف می‌سازد،
- ۴- حس پرخاشجویی و انتقام‌گیری زنان را افزایش می‌دهد،
- ۵- روابط بین فردی زنان را دستخوش اختلال می‌سازد.

در تبیین این یافته‌ها می‌توان از «نظریه خبرپردازی» بهره گرفت. براساس این نظریه، برداشت‌ها، باورها، ویژگی‌های روان‌شناختی و حتی احساسات آدمیان، تابع داده‌هایی است که به صورت مستمر از دنیای خارج دریافت می‌دارند.

این داده‌ها به تدریج نوعی الگوی فکری و سبک نگرش و برداشت را شکل می‌دهد که نه تنها بر سبک زندگی فرد تأثیر ژرفی بر جای می‌نهد بلکه منش و شخصیت او را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (بارکین ۲۰۰۰، فرنکن ۲۰۰۲). زنانی که مشتری

دائمی نشریات زرد هستند، اغلب اطلاعاتی (که البته بهتر آن است که نام آن را شبه اطلاعات گذاشت) دریافت می‌دارند که آکنده از مفاهیم منفی، واژگان سخیف، و عبارات شبه هذیانی است. از همین روی، پس از مدتی اذهان آنان از خطاهای شناختی، تحریف‌های ذهنی و سوء ادراک‌ها، آغشته می‌شود. چنین خطاهایی، آنان را دچار نگرانی، دلوپسی و بدبینی می‌سازد. استمرار این احساسات موجب پدید آمدن نشانگان‌های بالینی مختلفی نظیر اضطراب، پارانویا و ترس مرضی می‌شود و در نتیجه آن، روابط آنان با دیگران دچار اختلال می‌شود. چنین اختلالی به نوبه خود بر شدت احساسات منفی، بی‌اعتمادی و پرخاشجوئی آنان می‌افزاید و در نتیجه بیش از پیش آنان را در دام مشکلات روان‌شناختی گرفتار می‌سازد. از همین روی لازم است نهادهای فرهنگی، اطلاع‌رسانی و بهداشت روانی، برای تقلیل دامنه اثرات مخرب نشریات زرد تدابیر فرهنگی، علمی ویژه‌ای بیندیشند. راقم این سطور امیدوار است بتواند در نوشتاری دیگر برخی از آن راه‌حل‌ها و تدابیر را یادآور شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

منابع

منابع فارسی

- حیدری، احمد (۱۳۸۴). نشریات زرد و عامه‌پسند در ایران. سایت گوگل.
- کریمی، محمد (۱۳۸۵). بررسی علل شکل‌گیری نشریات عامه‌پسند در ایران. رونامه ایران ۱۳۸۵/۷/۸ شماره ۱۸۶۳۹.
- شکرخواه، یونس (۱۳۸۲). نشریات زرد و اخلاق رسانه‌ای. رونامه یاس نو ۸۲/۵/۸.
- روزنامه ایران (۱۳۸۴). نشریات عامه‌پسند و زرد در ایران. ویژه نامه جمعه ۱۳۸۴/۳/۶.
- نقدی، (۱۳۸۴). روزنامه‌نگاری زرد و عامه‌پسند. ایسنا.
- کریمی، محمد (۱۳۸۵). تاملی در نشریات زرد. گوگل.

منابع انگلیسی

- Parkin , a. j (2000). Essential Cognitive Psychology Uk: Psychology Press
- Fvankin , R.G (2002). Human Motivation. Boston : WADSWORTH.
- Stone , L.etal (2004).Yellow Journalism . www.ir.jp
- Hill , F.P (2005). Papular Press in usa. www.jor.ir
- Severson, K.etal (2003). Media press and Yellow press www.oha.ir.in

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی